

УДК 623.407

І. Белякова, В. Медвідь, В. Пісьціо, О. Шкодзінський

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

МЕТОДИКА АПРОКСИМАЦІЇ ПОЗИТИВНОЇ ГІЛКИ ВОЛЬТ-АМПЕРНОЇ ХАРАКТЕРИСТИК СВІТЛОДІОДІВ

У процесі моделювання світлодіодних світильників виникає потреба отримання PSPICE-моделей світлодіодів. Окремі виробники дають моделі тих світлодіодів, що випускаються ними, але найчастіше відповідні PSPICE-моделі відсутні. Тому виникає задача апроксимації позитивної гілки вольт-амперної характеристики (ВАХ) і залежності світлового потоку від струму на основі експериментальних даних. Позитивна гілка ВАХ світлодіодів може бути наближена типовим чином:

$$I = I_0 \left(\exp\left(\frac{U - IR}{U_T}\right) - 1 \right),$$

де I_0 - струм насичення, U_T - теплова напруга, R - омичний опір переходу у пряму напругу. Проте, так як світлодіод може мати велику кількість р-п переходів, напруга U_T вже не буде визначатись за формулою Шоклі. За аналогією із звичайними діодами припустимо, що робочий прямий струм I значно більший струму I_0 , тоді апроксимація може бути переписана у лінійній формі:

$$U = IR + U_T \ln(I) + B, \quad \text{де } B = -U_T \ln(I_0).$$

В свою чергу, світловий потік легко апроксимувати виразом:

$$\Phi = A_0 + A_1 I + A_2 I^2 + A_3 I^3.$$

Для побудови апроксимацій будемо мінімізувати суму квадратів похибки між значенням напруги U_i та його апроксимацією $\hat{U}(I_i)$ та між значенням відносного світлового потоку Φ_i світлодіода та його апроксимацією $\hat{\Phi}(I_i)$. Враховуючі, що у точці мінімуму похибки похідні по шуканим параметрам R , U_T , B та A_i рівні 0 отримаємо системи рівнянь

$$\begin{bmatrix} 1 & \sum I_i & \sum I_i^2 & \sum I_i^3 \\ \sum I_i & \sum I_i^2 & \sum I_i^3 & \sum I_i^4 \\ \sum I_i^2 & \sum I_i^3 & \sum I_i^4 & \sum I_i^5 \\ \sum I_i^3 & \sum I_i^4 & \sum I_i^5 & \sum I_i^6 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} A_0 \\ A_1 \\ A_2 \\ A_3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \sum \Phi_i \\ \sum I_i \Phi_i \\ \sum I_i^2 \Phi_i \\ \sum I_i^3 \Phi_i \end{bmatrix}, \quad \begin{bmatrix} \sum I_i^2 & \sum I_i \cdot \ln(I_i) & \sum I_i \\ \sum I_i \cdot \ln(I_i) & \sum (\ln(I_i))^2 & \sum \ln(I_i) \\ \sum I_i & \sum \ln(I_i) & N \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} R \\ U_T \\ B \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \sum I_i \cdot \\ \sum \ln(I_i) \cdot \\ \sum I_i \end{bmatrix}$$

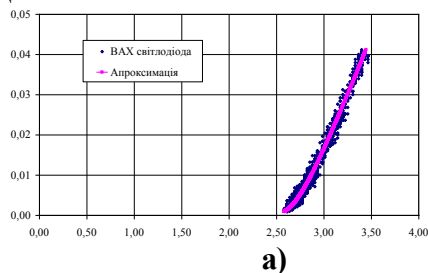
:

розв'язавши котрі отримаємо шукані апроксимації, а також $I_0 = \exp(U_T/B)$.

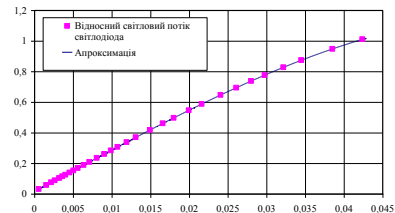
Для порівняння апроксимації і експериментальних даних розглянемо світлодіоди білого кольору свічення використані у світлодіодному прожекторі Magnum LHF150. Після проведення відповідних розрахунків отримаємо наступні параметри апроксимацій:

R (Ом)	U_T В	B (В)	I_0 (А)	A_0	A_1 (А ⁻¹)	A_2 (А ⁻²)	A_3 (А ⁻³)
15,8	59,4 10 ⁻³	2,985780	1,480 10 ⁻²²	1,72 10 ⁻²	2,70 10 ¹	3,18 10 ¹	-2,7310 ³

Зауважимо, що робочий струм на декілька порядків перевищує струм I_0 . Тому припущення про малу величину I_0 відносно I справджується. На рис. 1 а зображена отримана ВАХ та її апроксимація, на рис. 1 б – значення відносного світлового потоку та його апроксимація. З графіків випливає, що обрані види апроксимацій досить точно описують відповідні залежності.

а)

б)

Рис. 1. Вольт-амперна характеристика (а), світлова характеристика (б) та їх апроксимації